

Derlemedeki diğer makaleler İslâm ülkelerinde ulemanın çağdaş rolünü ve toplumsal yerini ele almaktadırlar. Bunların arasında çağdaş İsrail'de kadılar ve şeriatı ele alan Aharon Layish'in makalesi ilginçtir. Burada İsrail mevzuatı ile İslâm Hukuku arasındaki uzlaşma ve çelişmeler genel olarak ele alınmaktadır. (s. 237-272).

*

YU. P. TUŞIN: *Russkoe Moreplavanie Na Kaspiiskom, Azovskom i Çernom Morah XVII. Bek.* Izd. Novka, Moskova 1978 s. 182. (A IV 4172).

Bu çalışma Büyük Petro'dan evvel Hazar, Azak ve Karadeniz'deki Rus denizcilik faaliyetine, kullanılan gemilere ve yapım tekniğine değinmektedir. Bu dönemin ilkel düzeydeki Rus nehir gemiciliğini anlamak, herhalde Osmanlıların Karadeniz, Azak ve Don nehri politikasını ve olaylarık avramak için gereklidir. (özellikle Kazakların Azak ve Karadeniz seferlerini anlatan V. Böl. s. 97-134) VI. bölüm ve Epilogda Büyük Petro döneminde modern Rus Hazar ve Azak filusunun kuruluşu ele alınıyor. Yazar Osmanlı, İran kaynaklarını kullanmıyor. Bu konuları dolaylı olarak ikinci el kaynaklarından etüd etmiştir. Bununla beraber Rus arşiv kaynakları ve araştırmalarını kullandığından 17. yüzyıl sonundaki Karadeniz, Hazar, Azak denizciliğinin gelişmesini anlamak için başvurulacak bir eserdir.

*

ERNEST WERNER: *Die Geburt Einer Grossmacht-Die Osmanen*, Akademie Verlag Berlin 1978/3. genişletilmiş baskı: 407 sahife. (A IV - 4082).

Werner'in Osmanlı tarihçileri arasında ün yapan ve müteaddit baskıları olan bu eseri, Osmanlı kaynaklarını kullanması kadar batı dillerinde ve özellikle doğu Avrupa'da yapılan tüm araştırmalardan titizlikle yararlanmasından da ileri geliyor. Werner burada Balkanlardaki Osmanlı hakimiyetinin feodal bir restorasyon, yani toplumsal, ekonomik bir değişim ve bu değişimin sancılarını çeken Balkanlarda eski düzeni yeniden geri getirip güçlendirdiği biçiminde bir yorum yapmaktadır. Halen tartışılan bu yorumu Werner, bilindiği gibi en yetkili biçimde sunan bir yazardır.

*

CHARLES - BARBARA JELAVICH: *The Establishment of the Balkan National States 1804-1920* Univ. of Washington Seattle and London 1977. 358 sahife. (A IV - 3114).

Balkanlarda köylülerin durumunu, iktisadi, ticari, kültürel gelişmeleri ve ulusalçı akımların Avrupa etkisi ile gelişmesini ele alan giriş bölümünden sonra, Sırp ayaklanmasının ele alındığı ikinci bölümde Balkanlarda ulusal devletlerin doğuşu tek tek inceleniyor. Üçüncü bölüm Yunan ihtilalinin ve Yunan Krallığının geçirdiği

gelişmelere ayrılmış. Burada özellikle *Megala Idea* konusu ele alınıyor. (s. 77-78). Balkan ülkelerindeki ulusalcı akımlar, bağımsızlık ve ulusal devletlerin yapıları ayrı ayrı ele alındıktan sonra Habsburg'lar döneminde yani Avusturya - Macaristan idaresinde Balkanların durumu ele alınıyor. Nihayet Balkanlardaki kültürel gelişmeler, Birinci Dünya Harbinde Balkanların durumu, harpten sonraki yerleşmeler ve değişmeler ve eleştirel bir bibliyografya ile eser tamamlanıyor.

İLBER ORTAYLI

